

Andmesisestaja mured ja rõõmud DataDOI repositooriumis

22.05.2025

Evelin Arust

Tartu Ülikool raamatukogu

DataDOI

Missioon

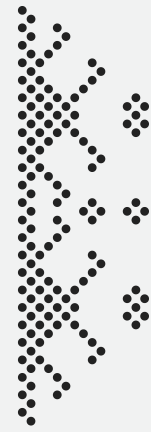
DataDOI missioon on säilitada ja levitada Eesti teadlaste loodud teadusandmeid kõikvõimalikest uurimisvaldkondadest. Peamine eesmärk on tagada, et teadusandmed oleksid leitavad, ligipääsetavad, koostöövõimelised ning taaskasutatavad. DataDOI rikastab avatud teadusandmete säilitamise kaudu akadeemilist kvaliteeti ja koostööd, toetab uuenduslikke lahendusi ning üleüldist teadusliku materjali kasutamist.

Liikmed

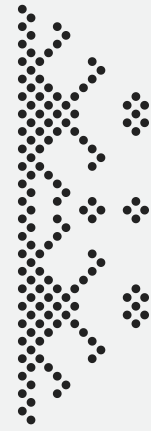
- Tartu Ülikool
- Tallinna Ülikool
- Estonian Business School
- Tartu Ülikooli raamatukogu
- Eesti Teadusagentuur

Mured

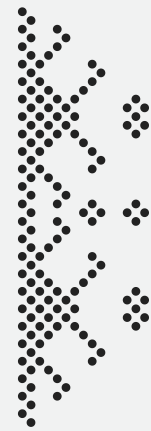
Metaandmed

- Mis on metaandmed?
- Millised on head metaandmed?

README-fail

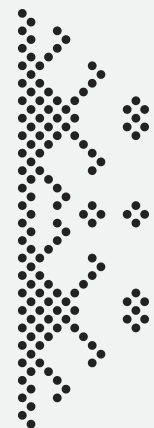
- Miks seda ikkagi vaja on?

Litsentsid

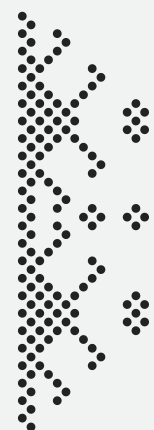
- Aga mu andmed on ju avalikud ja kõigile

Mured

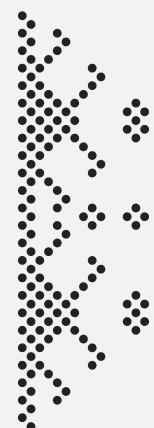
Tundlikud andmed

- Mismoodi ma nendega käitun?
- Kuidas ma neid säilitan?
- Kellele ma võin neid näidata?

DOI

- Mida DOI endast kujutab?
- Miks ma ei saa DOI-d kustutada?

Äkki läheb midagi valesti?

- Ei lähe 😊

Mured

- Metaandmed on andmed andmete kohta. Metaandmed peavad olema avalikud ka juhul, kui andmekogu ise jääb suletuks.

Metaandmed

- DataDOI-s: DublinCore metaandmete raamistik.
- Kohustuslikud metaandmed DataDOI-s: **autor, pealkiri, avaldamiskuupäev, väljaandja**, andmekogu lühikirjeldus, märksõnad, **andmekogu tüüp** ja formaadid. **Identifikaator**: DOI.
- Valikulised metaandmed DataDOI-s: geograafiline asukoht, keel, ligipääsuõigused, projekti identifikaator, seos, kommentaarid.

README-fail

- Kirjeldab andmekogu mitte masinale vaid inimesele (metaandmed vs README-fail).
- Nimetus **README**, mitte readme, read_me, projekti nimi vms.
- Mida lisada: sissejuhatav, metodoloogiline, andmespetsiifiline ning jagamise ja ligipääsuõigustega seotud info.

Mured

Litsentsid

- DataDOI-s: Creative Commons.
- Sätestab andmete kasutamise tingimused.
- CC BY, CC BY-SA, CC BY-NC, CC BY-NC-SA, CC BY-ND, CC BY-NC-ND, CC0.
- CC license chooser.

Tundlikud andmed

- Üleslaetav materjal ei tohi sisaldada privaatset, konfidentsiaalset, tundlikku või keelatud informatsiooni, mis võib teisi kahjustada.
- Pseudonümiseerimine ja anonümiseerimine.
- Andmefailide sulgemine ükshaaval.
- Kasutuslepingud.

Mured

DOI

- DOI on unikaalne ja püsiv number, mis koosneb prefiksist ja sufiksist.
- Prefiks tähistab repositooriumi, sufiks määratakse ise.
- DataDOI-s hetkel: 10.23673/re-(järjekorranumber).
- DOI link: <https://doi.org/10.1000/182>

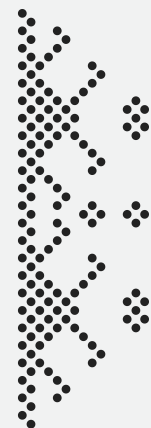

- Tõenäoliselt ei lähe 😊
- Vigade vältimiseks on DataDOI-s andmekogude sisastamine kureeritud.

Äkki läheb midagi valesti

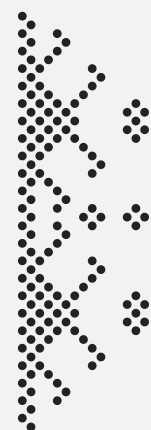

Rõõmud

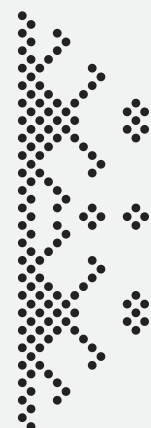
Edukas sisestus

- Edukas andmete üleslaadimine annab kindlustunnet järgmisteks

Mu andmed on nüüd leitavad!

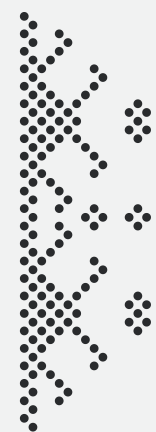
- Rõõm DOI-st

Tean nüüd, mis on repositoorium

- Parem arusaamine, mis vahe on failihaldussüsteemidel ja repositooriumil ning kuidas repositoorium toimib

Kontakt

e-post

datadoi@datadoi.ee

e-post

evelin.arust@ut.ee